

~~Установљено у нови штампар бр.~~
Грачанци 1842. год.
Београд.

3352

ЗАКОН
о
ПАРОХИЈСКОМ СВЕШТЕНСТВУ

ЦЕТИЊЕ
ШТАМПАНО У К. Ц. ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ
1909.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и
свакоме, да је Народна Скупштина рије-
шила и да смо Ми потврдили и потвр-
ђујемо

**ЗАКОН
о
ПАРОХИЈСКОМ СВЕШТЕНСТВУ**

A) Православно свештенство

I-во Општи дио

Члан 1.

У Књажевини Црној Гори државна је
вјера источно-православна. Све свештено-
радње у народу врши православно па-
рохијско свештенство мирског реда.

Члан 2.

Парохија је основна црквена област
састављена из одређеног броја право-
славнијех хришћанскијех домова, које по-
служује један свештеник.

Парохијски дом је задруга, засебна
породица, а и пунолетни јединац са стал-

Лес. бн.
38638

нијем занимањем, који у засебном стану станује.

Сви православни становници једне парохије њени су парохијани.

Члан 3.

Свака парохија у Књажевини Црној Гори мора имати свога парохијског свештеника, а областprotoјереја.

Члан 4.

Парохијски свештеник мора бити искључиво оно лице, које је црногорски поданик и које је свршило стручну православну богословско-учитељску школу овдје, или на страни — равну нашој, и чије душевне и тјелесне способности одговарају канонима православне цркве и прописима овога закона.

Члан 5.

Упражњене парохије попуњавају се стјечајем који расписује надлежна Конисторија по одобрењу Министра Црквених послова најдаље за четири мјесеца од дана упражњења, а избор врши комисија, коју састављају: један чиновник Министарства Просвјете и Црквених послова, два члана духовног суда и два свештеника, које изабере Министар Просвјете и Црквених послова за једну годину. Првјенство на боља мјеста имају они свештеници, који се поред боље стручне спреме, дужег службовања и породичнијих потреба, одликују владањем, радом у цркви и на књизи.

Члан 6.

Парохија не смије бити већа од 400 ни мања од 200 дома.

Изузетци, за већи број дома, дозвољени су само по варошима и групирањем селима, а за мањи број дома у врлетнијем и ненасељенијем крајевима.

Ну, ни у ком случају парохија не смије бити већа од 600, ни мања од 150 дома. О овим изузетцима рјешава Архијерејски Сабор по образложеном предлогу надлежног духовног суда.

II-го Права и Дужности Парохијског Свештенства

Члан 7.

Свештеници су на својим парохијама стални.

Са истијех могу бити премјештени по својој молби и пристанку, или по пресудама духовнијих судова за почињене кривице.

Члан 8.

Парохијски свештеник дужан је одазвати се позиву свог парохијанина за вршење сваке свештенорадње. Вријеме, кад ће се која свештенорадња извршити, одређује парохијски свештеник, изузимајући само оне свештенорадње, које не трпе ни најкраћег одлагања а то су: крштење по нужди и причешће болесника.

Члан 9.

Свештеник је одговоран за невршење своје дужности црквенијем властима и подлежи односнијем казнама.

Свештеничке кривице, које ће извиђати и судити надлежне црквене власти ове су:

1. невршење службенијех свештеничкијех дужности;
2. немарљиво вршење службенијех свештеничкијех дужности;

3. неморално владање, неуљудно понашање на јавним мјестима, картање, пјанчење, опијање, псовање, трговање и овијем слична дјела;

4. невршење законскијех наредаба претпостављенијех власти;

5. немарљиво извршавање законскијех наредаба претпостављенијех власти;

6. претресање државнијех закона и наредаба државнијех и црквенијех власти и оговарање њиховијех поступака у бесједама, које свештеници говоре у цркви и на другијем мјестима приликом вршења свештенорадње;

7. простеувреде, које једно свештено лице нанесе другоме;

8. омаловажавање врховне духовне власти;

9. потпомагање корпорације чији је рад уперен против државног уређења;

10. вријеђање религиознијех народнијех осјећања говором или дјелом као и поткопавање религије и цркве.

Члан 10.

Казне, на које могу бити осуђена свештена лица од надлежнијех црквенијех власти јесу:

1. опомена;

2. укор;

3. епитимија (најмање 7, а највише 30 дана);

4. губитак плате до два мјесеца;

5. забрана свештенодјељства — одлучење од епитрахиља — (најмање мјесец дана а највише годину дана);

6. лишење парохијске дужности и

7. лишење свештеничког чина.

Опоменом, укором и губитком плате до десет дана казни обласни протојереј.

Све остале казне изриче надлежни архијереј; а лишење свештеничког чина Архијерејски Сabor.

Жалбе против казне обласног протојереја надлежном архијереју и жалбе против казне Архијереја Архијерејском Сабору, као и жалбе противу Архијерејског Сабора, разумије се само у чисто административним питањима Министарству Просвјете и Црквенијех Послова, подносе се у року од 15 дана.

Члан 11.

Кривице свештеника ислеђују протојереји у случају црквене природе, иначе то бива редовнијем путем преко земаљскијех власти

За вријеме судског ислеђења свештеник се, према природи кривице, може уклонити од дужности, и за то вријеме прима половину плате, па ако се ослободи као невин, враћа се у службу и добија половину задржане плате.

Ако пак оптужени свештеник буде ослобођен из недостатка довољнијех доказа, онда Архијерејски Сabor рјешава, према већој или мањој сумњи која на таквом свештенику лежи, као и према каквоћи дјела због којега под сумњом лежи, хоће ли такав свештеник и даље остати у служби или свештеничком чину.

Онај, који је с разрјешењем од службе псад судом био, ако буде из недостатка доказа ослобођен, неће добити ону половину плате, која му је задржата, док је под судом био.

Члан 12.

Ниједна се казна не може изрећи док се кривица потпуно не ислиједи и док

се свештеник писмено не саслуша; а казне се изричу мање или веће према мањој или већој кривици и према дотадашњем добром или рђавом владању окривљеног свештеника.

Члан 13.

Ниједан свештеник не смије свршити свештенорадње у туђој парохији без дозволе надлежног свештеника, или наређења духовне власти, изузимајући крштења по нужди и причешћа болесника.

Члан 14.

Све свештенорадње, које се по пропису црквеног устава имају вршити у цркви, а врше су по овом закону бесплатно, вршиће се само у цркви своје парохије.

У парохијама, у којима има више цркава, службе на главне годишње празнике, свештеник вршиће у парохијској цркви.

Члан 15.

При вршењу свештенорадње, за коју су потребни, или се жели имати више свештеника, позиваће исте надлежни парохијски свештеник по прописима, које ће прописати Архијерејски Сабор.

По дозволи надлежног пароха, страни свештеник може служити само, кад прикаже увјерење, да је свештеник и да није под забраном свештенодјејства.

Члан 16.

Свештеник задобија права парохијског свештеника од дана, кад му се повјери парохија.

Чим се једно лице одреди на парохијску службу, издаје му надлежни архије-

реј синђелију, као год и свим свештеницима, које овај закон затече у служби.

О увођењу новог парохијског свештеника у дужност извијестиће се надлежни протојереј и општине, које долазе у састав његове парохије.

Члан 17.

Свештеник губи право парохијског свештеника:

- а) смрћу;
- б) кад се по прописима овога закона стави у стање покоја са пензијом, која му је овијем законом одређена;
- в) кад буде пресудом духовног суда осуђен на лишење чина или на губитак своје парохије;
- г) кад сам поднесе оставку на парохијску службу, и ова му се од духовне власти уважи;
- д) кад буде постављен у друго које звање у службу црквену или државну;
- ђ) кад напусти парохију и не јави се на служење исте најдаље за 15 дана, а свој изостанак не оправда.

III-ће Награде и Пензије Парохијског Свештенства.

Члан 18.

Основна је плата парохијског свештенства 960 перпера.

Повишица има шест по 240 перпера, које добија на крају сваке пете године тако, да на свршетку 30. године службовања плата му износи 2400 перпера.

Члан 19.

Варошки свештеници поред основне плате — (чл. 18.) и периодским повишица, добијају и додатке овијем редом:

Цетињски 720 перпера годишње;
Подгорички и Никшићки по 600 перпера годишње; у свијем осталијем областима као и у Улцињу по 480 перпера годишње.

Члан 20.

Парохијско свештенство прима плате, повишице, пензије као и додатке из државне касе.

Члан 21.

За напријед изложену годишњу плату парохијски свештеници дужни су вршити бесплатно ове дужности:

а) да служе у цркви у све недјељне и празничне дане, а тако исто и у оне дане, који су надлежном влашћу одређени за празновање и у дане, кад архијереј нареди.

По варошима, где их је при цркви више од једног свештеника, да врше и свакодневно правило;

б) да врше општа молебствија, која нареди црквена власт у споразуму са државном влашћу;

в) да по једном у години пронесу литију (крсте) у својој парохији у више села заједнички или у сваком селу за себено;

г) да освете богојављенску водицу;

д) да говоре проповиједи о већијем празницима; да поучавају народ у вјери и моралу, како у цркви, тако и ван цркве, а особито приликом вршења поједињих свештенорадња;

ђ) да обављају знамења при рођењу дјетета у дому и освете водицу;

е) да врше крштења у цркви сем ових случајева, кад се иста имају сврша-

вати у дому, као на пр. крштење по нужди због велике слабости дјетиње, или због велике хладноће и даљине од цркве;

ж) да у дому сваког парохијанина обаве прекаду приликом крсног имена, али никако раније од пет дана пред истим;

з) да врше предбрачне испите и вјенчања у цркви;

и) да чине трикратна оглашења недјељом и празником у цркви за оне, који намјеравају у брак ступити;

ј) да врше опијела над умрлијема и да их спроводе до цркве и гробља, и том приликом да освјећују водицу у дому умрлијех;

к) да по уставу цркве сваке године врше општи паастос у цркви и читају читуле о задушницама;

л) да врше паастос изгинулијем борцима за вјеру и отаџбину на Спасов-дан и Видов-дан сваке године;

љ) да врше призывање Светог Духа у почетку школске године и благодарење по свршетку исте;

м) да врше благодарења приликом државнијех светковина, или кад нареди црквена власт због каквог важног догађаја;

н) да о Св. Сави освете водицу у свијема школама своје парохије;

њ) да исповијedaју и причешћују здраве у цркви а болесне у дому;

о) да настоје о том да не би који инојверац наносио вриједа православној цркви, па то било ма којим начином проzelитизма;

п) да врше заклетве свијех општинских и државнијех службеника, који своју дужност врше бесплатно;

р) да врše све дужности спрам државе и општине, које спадају у њихову звани-

чну дужност, које им је прописала, или у будуће пропише државна власт у споразуму са црквеном влашћу, као на предводе црквение књиге о рођенијем, предбрачнијем испитима, вјенчанијем и умрлијем; званичну преписку са црквијем, грађанскијем и војничкијем властима; да помажу црквенијем туторима у вођењу и склапању црквених рачуна и да воде преписку, која се тиче цркве и њених интереса; да издају изводе из регистара на захтјев власти за пензије чиновника и појединача на основу доказа о сиромашном стању; да издају спискове за рекрутовање војника, дјече за школу, и каламљење богиња; да попуњавају бланкете за државну статистику и да мire завађене супруге.

Члан 22.

Поред плате одређене чл. 18. овог закона за вршење дужности побројанијех у чл. 21. ов. закона сваки парохијски свештеник има права наплате, од својих парохијана, за ове свештенорадње по шљедећој тарифи:

- а) за молитву у цркви 1 перпер; а у дому 2 перпера;
- б) за јелеосвећење на сваког свештеника по 2 перпера;
- в) за водосвећење, кад се свештеник нарочито позове, у цркви 1 перпер, а у дому 2 перпера;
- г) за спровод умрлијех у коме на захтјев породице учествују више свештенијех лица, на сваког свештеница и ђакона, осим надлежног по 3 перпера;
- д) за паастос у цркви на сваког свештеника по 2 перпера; а за паастосе које поједине корпорације или удружења дају

својјем умрлијем члановима, на сваког свештеника по 3 перпера;

ђ) за помен на литургији и прекаду кољива у цркви (мали паастос) 40 пара; а за излазак на гроб по нарочитом позиву 1 перпер;

е) за читање евангелија над умрлијем у дому 5 перпера;

ж) вјенчање на сваког свештеника и ђакона, сем надлежног пароха у парохијској цркви, по 4 перпера;

з) за издавање извода из регистара на приватно потраживање појединача за разне потребе, осим докумената за брак, 1 перпер; и за испит у дому невјесте 4 перпера;

ј) за бденије (благословеније хљебов) 4 перпера;

к) за особиту литургију с пуњем и просфором — разумије се — кад неко зажели, да му свештеник служи свету литургију у прости дан, осим недјеље, заповиједног призника или крсног имена 3 перпера;

л) за саландар (четрдест литургија) с пуњем и с просфором 80 перпера;

љ) за освећење новог дома 2 перпера;

м) за заклетву лица, која примају плату или дневницу на свако лице по 1 перпер;

н) пуње и просфоре, које су парохијани дужни о крсном имену, послужбици и задушницама доносити у цркву, припадају свештенику.

Члан 23.

Више села једне парохије не могу тражити, да свештеник носи једног истог дана у сваком селу засебну литију.

Кога ће се дана у коме селу литија носити, одређује свештеник и то само недјељнијем, празничнијем и светитељскијем данима, које је црква одредила за празновање. Но и у друге дане литија се може носити, ако се на то сагласе свештеник и парохијани.

Члан 24.

Сваки парохијски свештеник дужан је за сваку периодску повишицу поднијети доказе надлежној Консисторији о годинама проведене службе и о своме праву на периодску повишицу по овом закону. Консисторија дужна је најдаље за три дана послати документа надлежној државној власти, која ће урадити све што треба, да се повишица свештенику на вријеме урачуна и изда.

Члан 25.

Парохијском свештенику који би био осуђен на епитимију више од 15 дана, или забрану свештенодјељства до 6 мјесеци, неће се рачунати у године службе 1. година а преко 6 мјесеци 2. године; а који буде осуђен на губитак своје парохије преко једне године, неће му се урачунати 3 године дана, рачунајући од дана изречене пресуде.

Осуђени парохијски свештеник на губитак своје парохије, губи право на плату, док поново не добије парохију; осуђени пак на мање казне од ове, било архијерејском или судском влашћу, за вријеме издржавања казне, губи трећину од своје плате и приход из чл. 22. овог закона; које ужива свештеник, који га за то вријеме заступа у дужности.

Члан 26.

Парохијско свештенство добија пензију из државне касе по закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 27.

За осигурање удовица и дјеце умрлијех свештеника и ђакона у Министарству Финансија постоји општи чиновнички пензиони фонд.

У овај фонд парохијски свештеници и ђакони улажу годишње 5% од своје систематске плате; као и првомјесечну плату новорукоположени; такође и првомјесечне периодске повишице. Но у накнаду за то издаје се њиховој породици по смрти његовој мјесечна посмртна плата, она коју је уживао кад га је смрт нашла. Из тог фонда удовице и дјеца умрлијех свештеника примају пензију према закону о чиновницима грађанскога реда.

Досадашњи свештенички пензиони фонд прелази у општи чиновнички фонд.

Члан 28.

Парохијски свештеник губи пензију:

- смрћу;
- ако свештеник ступи у државну или какву страну службу. Свештенику који ступи у државну службу урачунаће се године парохијске службе у указне;
- ако буде суђен због злочинства, или на затвор дуже од једне године дана, или због онијех криваца због којијех парохијски свештеник губи парохију или чин.

Члан 29.

Неспособност за парохијску службу доказује се увјерењем од три љекара, ко-

ји ће комисијски утврдити ту његову неспособност. Ову љекарску комисију одређује Министар Црквених Послова, а рјешење о пензионисању на основу комисијског прегледа и по саслушању Консисторије доноси Архијерејски Сабор.

Члан 30.

Свештеник који прима државну пензију, не може бити парохијски свештеник, док се не одрче пензије.

Члан 31.

Епархија има триprotoјереја.

Црквену (protoјерејску) област на предлог Консисторије одређује Архијерејски Сабор.

Члан 32.

За обласне protoјереје могу бити постављена она свештена лица, која су провела у ђаконском и свештеничком чину најмање десет година, а имају квалификације прописане чл. 4. овога закона.

Лица пак са вишом богословском (факултетском) спремом могу бити постављена и прије овога рока, а по одлуци Архијерејског Сabora.

Обласне protoјереје бира и поставља Архијерејски Сабор на предлог епархијске Консисторије.

Члан 33.

Обласни protoјереји као административне црквене старешине у својој области врше дужности прописане им Уставом православне Консисторије, члан 83., 84. и 85.

Они су у исто вријеме и парохијски свештеници који примају из државне касе,

за вршење protoјерејске дужности, годишњи додатак од 600 перпера.

Б) Римокатоличко свештенство

Члан 34.

Све свештенорадње у народу римокатоличке вјери исповиједи врши римокатоличко свештенство.

Члан 35.

Парохијски свештеник може бити оно лице, које је црногорски поданик и које је свршило стручну римокатоличку теолошку школу, и чије душевне и тјелесне способности одговарају канонима римокатоличке цркве и прописима овога закона.

Они кандидати који би на страни добили стручну теолошку спрему, имају полагати испите пред нарочитом комисијом, и то: из српског и црквено-словенског језика, српске историје и земљописа српских земаља.

Члан 36.

Упражњене парохије попуњавају се стјечајем који расписује Арцибискупија по одобрењу Министра Црквених Послова најдаље за 4 мјесеца од дана упражњења, а избор врши комисија, коју састављају: један чиновник Министарства Просвјете и Црквених Послова и један римокатолички свештеник.

Члан 37.

О изузетцима члана 6. овог закона рјешава Министар Црквених Послова, а на образложени приједлог Арцибискупа Барског.

Члан 38.

Кривице римокатоличких свештеника ишљеђује Арцибискуп Барски у случају црквене природе и истијема досуђује казне према овоме закону.

Жалбе против казне Арцибискупа, подносе се Министарству Црквенијех Послова у року од 15 дана.

Члан 39.

При вршењу свештенорадње, за коју су потребни, или се жели имати више свештеника, позиваће исте надлежни парохијски свештеник по прописима које ће прописати Арцибискупија Барска.

Члан 40.

Римокатоличко свештенство улаже у пензиони фонд по прописима овог закона, и тече право на пензију по истом, с тим, да накнадно уложи у пензиони фонд ону суму коју је православно свештенство уложило до ступања овога закона на снагу.

Прелазна наређења**Члан 41.**

Министар Црквенијех Послова извршиће подјелу државе на парохије у смислу првог става чл. б. овог закона, кад овај закон ступи на снагу, а по саслушању надлежног Архијереја.

Члан 42.

По ступању овога закона на снагу и извршења административне подјеле на парохије, расписаће се стјечај на све парохије у држави.

Они свештеници, које данашњи закон затече као парохијске свештенике, а путем стјечаја не добију парохију, стављају се у пензију у интересу државне службе.

Члан 43.

У недостатку православнијех парохијских свештеника мирског реда могу вршити свештенорадње у народу и православно свештенство монашког реда.

Члан 44.

Прирез свештенички из којега је парохијско свештенство плату примало остаје и даље у износу исте суме и у будуће, и припада Главној Државној Благодати од дана ступања овога закона на снагу, као и што престаје са примјеном овога закона важити „закон о фонду изнемоглијех свештеника и ђакона православне цркве у Црној Гори и њиховијех удовица и дјеце од 1901. год.“

Члан 45.

а) данашњијем парохијским свештеницима, који имају спрему прописану чл. 4. овог закона, повишује се систематска плата од дана кад овај закон ступи на снагу са 240 перпера, а од тада рачунају им се и периодске повишице према прописима чл. 18. овог закона;

б) свештеници са богословском спремом без гимназијске, или са гимназијском без богословске, добијају повишице од 180 перпера.

в) свештеници са основнијем образовањем добијају повишице од 120 перпера.

Сви напријед именовани на овако повишене плате добијају периодске повишице по овоме закону (т. ј. по 240, 180

односно 120 перпера) од дана његова ступања на снагу.

Члан 46.

Наставницима у народнијем средњијем и вишијем школама као и чиновницима у духовнијем судовима, кад би се постали за парохијске свештенике, урачунаће им се за периодске повишице све године проведене у том чину, као да су те исте године провели у парохијској служби.

Свештеницима са вишом богословском, академском или факултетском спремом, рачунаће се једна класа више.

Члан 47.

Сви окружниprotoјереји и надзиратељи, који се у томе звању затеку, кад овај закон ступи у живот, стављају се као такви на расположење и задржавају само права парохијских свештеника, но с тијем да врше дужност protoјерејску до постављања новијех.

Сви досадашњи окружни protoјереји могу бити поново постављени за обласне protoјереје без обзира на број година свештеничке и ђаконске службе.

Члан 48.

Све одредбе овога закона у одјељку под А) вриједе и за наше римокатоличко свештенство, у колико исте нијесу измијењене одредбама овога закона у одјељку под Б) и у колико се поменуте одредбе не косе са канонскијем прописима римокатоличке цркве.

Члан 49.

Овај закон ступа у живот кад га Књаз Господар потпише, а обавезну силу до-

бија 10 дана од његовог обнародовања у званичнијем новинама, кад и престају важити сва досадања законска наређења о парохијском свештенству у колико немају ослонца у овом закону.

Препоручујемо Заступнику Нашег Министра Просвјете и Црквених Послова, Нашем Министру Правде, да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају, властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Цетиње, 31. августа 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Видио и ставио државни печат:

Чувар државног печата,
Министар Правде,
Др. С. Дрљевић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Иностраних Дјела,
Др. Л. Томановић с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,
Бригадир Митар Мартиновић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
Ј. С. Пламенац с. р.

Министар Правде,
Заступник Министра Просвјете и
Црквених Послова,
Д-р С. Дрљевић с. р.

Г. в.
38638